

KİŞİSEL VERİLERİN ÖNLEYİCİ, KORUYUCU VE İSTİHBARI FAALİYETLER AMACIYLA İŞLENMESİ#

Turan ATLI*

Özet

İnsanların kendilerini diğer insanlardan ayıran bilgileri her zaman mevcuttu. Fakat bu bilgilerin veri halinde kullanımı devletin varlığıyla birlikte düşünülmelidir. Devlet, sınırları içinde bulunan tüm insanları bilmek/takip etmek/sınıflandırmak için verileri işlemiştir. Daha sonra ticaretin gelişmesi ve yayılması ile özel kurumların da veri işleme olanağı artmıştır. Kişisel verilerin önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler amacıyla işlenmesi ise devletin münhasır yetkisinde olan, bu sebeple devlete istisnai haklar tanıyan ve ödevler yükleyen özel bir veri işleme biçimidir. Bu veri işleme biçiminin sınırları ortaya konulmalı, temel hak ve hürriyetler ile çatışabileceği noktalar iyi tespit edilmelidir. Bu amaçla hem Avrupa'da hem de Türkiye'de mevcut düzenlemeler incelenerek konu anlatılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kişisel Veri, Veri İşleme, Önleyici/Koruyucu/İstihbari Faaliyet, Temel Hak ve Hürriyetler.

PROCESSING PERSONAL DATA FOR PREVENTIVE, PROTECTIVE AND INTELLIGENCE ACTIVITIES

Abstract

People always have information that distinguishes themselves from other people. However, the use of this information in data form should be considered together with the existence of the state. The state has processed the data to know / follow / classify all people within its borders. Then, the development and expansion of trade and private institutions have increased the ability to process data. The processing of personal data for the purpose of preventive, protective and intelligence activities is a special form of data processing which is in the exclusive jurisdiction of the state, thus giving exceptional rights to the state and loading assignments. The boundaries of data processing should be laid down, and the points that might conflict with fundamental rights and freedoms should be well established. For this purpose, both in Europe and Turkey have attempted to describe the subject by examining existing regulations.

Key Words: Personal Data, Data Processing, Preventive, Protective And Intelligence Activities, Fundamental Rights And Freedoms.

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih: 18.06.2019

Makale Kabul Tarihi: 21.06.2019

* Arş. Grv., Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi, tatli@konya.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-5986-4135.

GİRİŞ

İnsanların sahip olduğu en temel haklardan birisi kişisel verilerinin korunması hakkıdır. Bir kişinin şahsi bilgilerinin ancak kendisinin onayladığı kişiler tarafından bilinmesini istemesi doğal olan durumdur. Bununla birlikte kişilerin bilgilerinin sadece veri olarak biliniyor olması dışında bu bilgilerin işlenmesi de mümkün olmaktadır. Veri işlemenin birçok çeşidi ve yöntemi vardır. Bu yöntemlerden bazıları kişiler ile kişiler arasında bazıları kişiler ile özel kurumlar arasında olmaktadır. Devlet de veri işleyen öznelerden biri durumundadır. Devletin veri işlemesi devletin doğal bir unsuru olarak düşünülebilir. Ancak temel hak ve hürriyetlerin korunduğu bir devlette veri işlemenin sınırlarının da belirli olması gerekmektedir. Kişisel verilerinin önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler amacıyla işlenmesi de devlet ile kişi arasında bir hak ihlali meselesi haline gelebilir. Bu durumun kapsamı ve sınırları incelenmeli ve ortaya konulmalıdır.

Akıllıoğlu, bir ahlak ve değerler kriteri olarak bireyin korunması düsturunun açıklığına rağmen kapsamının belirlenmesi gerektiğini ve bu bakımdan kişisel verinin mahiyetini açıklamak gerektiğini ifade etmektedir. Toplumsal örgütler olarak tanımladığı unsurların kişisel veri topladığına işaret eder. Verilerin bu örgütler tarafından depo edildiği, işlenerek bilgi haline getirildiği ve üçüncü kişilere devredildiği varsayılır. Bu döngünün sınır ötesine de ulaştığı bilinmektedir. Toplumsal örgütlerden kastedilen bilumum kamu kuruluşları, kâr amaçlı özel kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları benzeridir. Ayrıca doktor, avukat gibi serbest meslek erbapları da kişisel verileri kullanmaktadırlar. Özetle hemen herkes kişisel verileri işlemekte ve kullanmaktadır¹.

Kişisel verilerin korunması ile ilgili düzenleme Türkiye Cumhuriyeti anayasasına ilk defa 2010 anayasa değişikliği ile girmiş bulunmaktadır. Özel hayatın gizliliğini düzenleyen 20. maddeye ek olarak “Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.”

Kişisel verilerin korunması ile ilgili maddenin anayasada yer almasından sonra 2016 yılında Kişisel Verileri Koruma Kanunu (KVKK) yürürlüğe girmiştir. Bu kanunun yürürlüğe girmesi ile birlikte kişisel verilerin korunması açısından Türkiye’de yeni bir döneme girildiği söylenebilir.

I. KAVRAMLAR

A. Kişisel Veri

Bu konuyu ele alırken öncelikle veri kavramının ne ifade ettiğini ortaya koymak gerekir. *Veri* TDK’ya göre “1. Bir araştırmanın, bir tartışmanın, bir muhakemenin temeli olan ana öge, muta, done: İstatistik veriler. 2. Bir sanat eserine veya bir edebî esere temel olan ana ilkeler: Bir romanın verileri. 3. Gözlem ve deneye dayalı araştırmanın sonuçları: İstatistik veriler. 4. Bilgi, data: Eldeki tüm veriler, sızmadan önce gene dayanamayıp onu aradığımı gösteriyor. -E. Şafak. 5. mat. Bir

¹ AKILLIOĞLU, Tekin, “İdari Usul ve Kişisel Verilerin Korunması”, <http://www.idare.gen.tr/akillioğlu-idariusul.htm>. Erişim Tarihi: 29.04.2019.

problemde bilinen, belirtilmiş anlatımlardan bilinmeyeni bulmaya yarayan şey. 6. bl. Olgu, kavram veya komutların, iletişim, yorum ve işlem için elverişli biçimli gösterimi²”.

Sözlükte yer alan tanımla birlikte düşünüldüğünde konumuz olan kişisel verinin *bilgi, data* anlamı çerçevesinde ele alınması gerekmektedir. Günümüzde kişilerin bilgileri hem kamu kurumlarında hem de özel kişi ve kurumlarda *data* olarak bulunmaktadır. 6698 sayılı KVKK'nın 3. Maddesinin (d) bendinde kişisel veri şu şekilde tanımlanmıştır: *Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi, ifade eder.* Bu fıkradan da anladığımız üzere kişisel veri kapsamına tüzel kişiler girmemektedir. Maddenin açık ifadesi ile kişisel verisi korunan kişi bir gerçek kişi olmalıdır. Aynı kişisel veri tanımını Türkiye'nin de imzaladığı 108 sayılı “Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması” isimli Avrupa Konseyi Sözleşmesinin 2. maddesindeki tanımlar kısmında da görmekteyiz.

Kişisel veriyi tanımlayan KVKK'nın ilgili fıkrasının gerekçesinde “*Kişisel veri, kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi ifade etmektedir. Bu bağlamda sadece bireyin adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi onun kesin teşhisini sağlayan bilgiler değil, aynı zamanda kişinin fiziki, ailevi, ekonomik, sosyal ve sair özelliklerine ilişkin bilgiler de kişisel veridir. Bir kişinin belirli veya belirlenebilir olması, mevcut verilerin herhangi bir şekilde bir gerçek kişiyle ilişkilendirilmesi suretiyle, o kişinin tanımlanabilir hale getirilmesini ifade eder. Yani verilerin; kişinin fiziksel, ekonomik, kültürel, sosyal veya psikolojik kimliğini ifade eden somut bir içerik taşıması veya kimlik, vergi, sigorta numarası gibi herhangi bir kayıtla ilişkilendirilmesi sonucunda kişinin belirlenmesini sağlayan tüm halleri kapsar. İsim, telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, genetik bilgiler gibi veriler dolaylı da olsa kişiyi belirlenebilir kılabilmek özellikleri nedeniyle kişisel verilerdir³” şeklinde tanım yapılmıştır.*

Yukarıda belirtilenlerin dışında elektronik ortamda var olan IP adresi, cihaz kimlikleri, sosyal medya kullanıcı adları, nickname, haberleşme gruplarının bilgileri, e-posta adresleri de kişisel veri kapsamındadır. Her türlü hobi, alışkanlık gibi durumlar da kişisel veridir. Sonuç olarak kişisel verinin tanımında yer aldığı gibi bir kişiyi tanımlayan her şey önemli bir bilgi olarak nitelendirilmese de kişisel veridir⁴.

Kişisel veri ile ilgili bu bilgiler bizim hangi bilgileri kişisel veri olarak kabul edeceğimiz noktasında bir standart belirlemektedir. Her geçen gün değişen hayat tarzı ve teknoloji ile birlikte kişisel verilerin depolanması ve işlenmesinde farklılıklar gözlenmektedir. Bu değişimlere cevap verecek nitelikte ilkelerin oluşmasında da fayda bulunur.

Kişisel verilerin uluslararası düzeyde korunması çabaları kavram olarak 1980'li yıllardan itibaren ortaya çıkmış olsa da BM İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin özel hayatı düzenleyen

² Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük. Erişim Tarihi: 30.04.2019.

³ KVKK gerekçesi. <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss117.pdf>. E.T: 30.04.2019.

⁴ OĞUZ, Habip, “Elektronik Ortamda Kişisel Verilerin Korunması, Bazı Ülke Uygulamaları Ve Ülkemizdeki Durum”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Haziran 2014, S. 3, ss.1-38. s. 20.

maddesinin de kişisel verileri koruduğu kabul edilmektedir. Özel hayatı düzenleyen 12. maddenin⁵ ve Medeni ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 17. maddesinin⁶ kişisel verileri doğrudan düzenlemediği, ancak bu maddelerin BM İnsan Hakları Konseyi yorumunda kişisel verilerin de özel hayata dahil olduğu ifade edilmiştir.

Kişisel veriler de kendi içerisinde iki kategoride değerlendirilmektedirler. Bunlardan ilki yukarıda bahsedilen verilerdir. Diğer ise *hassas/özel nitelikte* kişisel verilerdir. KVKK'nın 6. maddesinde bu verilerin işlenmesi ile ilgili düzenleme mevcuttur: “*Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir.*”

Hassas veriler adeta kişisel verilerin merkezi, kalbi olarak nitelendirilmektedir. Bu sebeple de bunların işlenmesinde diğer verilere göre daha incelikli davranmak gerektiği aşikardır. Kanunda düzenlenen şekliyle hassas veriler özellikle ırk, din, siyasi görüş veya cinsel tercih gibi konulardan oluşmaktadır. Bu veriler KVKK'da düzenlendiği gibi kişisel verilerle ilgili Avrupa düzenlemelerinde de mevcuttur⁷.

Her veri kişisel veri olarak kabul edilmemektedir. Kullanılan kişisel verinin niteliğinin de belirlenmesi gerekmektedir. Bu sebeple kişisel veri ve bu verinin korunması bazı ilkeler çerçevesinde olmalıdır. Bu ilkeler şu şekilde ifade edilebilir⁸:

- “*Bilginin hukuka uygun olarak elde edilmesi,*
- *Bilginin amacına uygun olarak kullanılması, gereğinden fazla bilgi toplanmaması,*
- *Bilginin veri sahibi tarafından erişilebilir olması, bilginin doğru ve güncel olması,*
- *Bilginin güvenli olarak tutulması,*
- *Kullanım süresi sona eren bilgilerin uygun yöntemlerle imha edilmesi.”*

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi'nin insan hakları yorumlarından kişisel verilerle ilgili olan kısımlardan bazıları aşağıya örnek olarak verilmiştir.

“Tüm insanların toplum içerisinde yaşamalarının sonucu olarak, özel hayatın gizliliğinin korunması kaçınılmaz şekilde görecelidir. Ancak, sözleşmeden anlaşıldığı üzere yetkili kamu otoriteleri, bilinmesi toplumun çıkarlarının korunması açısından gerekli olan, bireyin özel hayatıyla ilgili bir bilgiyi öğrenme talebinde bulunabilmelidir. Bu nedenle Komite, Devletlerin raporlarında özel

⁵ BM İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi madde 12: “*Kimsenin özel yaşamına, ailesine konutuna ya da haberleşmesine keyfi olarak karışılmaz, şeref ve adına saldırlamaz. Herkesin bu gibi karışma ve saldırılara karşı yasa tarafından korunmaya hakkı vardır.*”

⁶ Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi madde 17/1: “*Hiç kimsenin özel ve aile yaşamına, konutuna veya haberleşmesine keyfi veya hukuka aykırı olarak müdahale edilemez; onuru veya itibarı hukuka aykırı saldırılara maruz bırakılmaz.*”

⁷ **KAYA**, Cemil, “Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi Ekseninde Hassas (Kişisel) Veriler ve İşlenmesi”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, c. LXIX, s. 1-2, ss. 317-334, y. 2011, s. 317-319.

⁸ **HENKOĞLU**, Tülay, “Kişisel Verileriniz Ne Kadar Güvende? Bilgi Güvenliği Kapsamında Bir Değerlendirme”, *Arşiv Dünyası Dergisi*, Sayı: 17-18, ss. 46-56 İstanbul, İlkbahar-Kış 2017, s. 51.

hayata meşru müdahalelere dair kanun ve düzenlemeleri belirtmelerini önermektedir⁹.”

“...haberleşme gizliliği ve bütünlüğünün de jure ve de facto olarak güvence altına alınmasını gerektirmektedir. Yazışmalar, herhangi bir önleme ile karşılaşmadan, açılmadan veya okunmadan alıcıya gönderilmelidir. Elektronik yolla veya diğer yollarla denetim, telefon, telgraf veya diğer haberleşme yollarının denetime tâbi tutulması, hatların kesilmesi, telefon konuşmalarının dinlenmesi yasaklanmalıdır. Bir kimsenin evinin aranması sadece gerekli kanıtlar için aramayla sınırlı tutulmalı ve taciz boyutuna ulaşmamalıdır. Kişilerin üstlerinin aranmasının söz konusu olduğu hallerde, bu tarz aramaların, üstü aranan kişinin onuruna zarar vermeyecek şekilde gerçekleştirilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır¹⁰.”

“Kamu otoritelerinin, özel kişi veya kurumların bilgisayarlarında, veri bankalarında veya benzeri cihazlarda kişisel bilgileri toplaması veya saklaması hukuki düzenlemeye tâbi olmalıdır. Devletler, bir kimsenin özel hayatına dair bilgilerin hukukten bu bilgilere sahip olma ve kullanma yetkisine sahip olmayanların eline geçmesini ve bu bilgilerin Sözleşme'nin amaçlarına aykırılık teşkil edecek şekilde kullanılmasını engellemek için etkili tedbirler almalıdır. Özel hayatın gizliliğinin en etkili şekilde korunabilmesi için, her birey kişisel dosyalarda veya veri tabanlarında kendisiyle ilgili bilgiler saklanmışsa bu bilgilerin ne tür bilgiler olduğunu ve ne amaçla saklandığını öğrenme hakkına sahiptir. Ayrıca, her birey hangi kamu otoritelerinin, özel kişilerin veya kurumların bu dosyalar› kontrol altında tuttuğunu veya tutabileceğini öğrenebilmelidir. Söz konusu dosyaların, yanlış kişisel bilgilere yer vermesi halinde veya bu bilgilerin hukuka aykırı şekilde toplanması veya kullanılması halinde her birey düzeltme veya bilgilerin ortadan kaldırılmasını talep etme hakkına sahiptir¹¹.”

B. Kişisel Verilerin İşlenmesi

Kişisel verilerin işlenmesi Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 3. maddesinin (e) bendinde *“Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi, ifade eder”* şeklinde düzenlenmiştir. Kişisel verilerin işlenmesi bu şekilde düzenlenmekle açık uçlu bir ifade ortaya konulmuştur. Gerekece de

⁹ UYAR, Lema, *Birleşmiş Milletler'de İnsan Hakları Yorumları*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, Eylül 2016, s. 35. (7. Paragraf).

¹⁰ UYAR, 2016, s. 35. (8. Paragraf).

¹¹ UYAR, 2016, s. 35-36. (10. Paragraf).

belirtildiği üzere kişisel verilerin ilk defa elde edilmesinden itibaren veri üzerindeki her işlem veri işleminin parçasıdır¹².

Kişisel verilerin işlenmesi *veri madenciliği* denilen bir kavramı da ortaya çıkarmıştır. Veri madenciliği çok katmanlı veri yığınlarının arasından duruma özgü olarak fayda sağlayacak ilgisiz gibi görünen verileri işleyerek bu veriler arasında bağlantı kurma faaliyetidir¹³. Veriler arasındaki rastgeleliği kendine özgü yöntemler ile anlamlandırma ve veri işleme faaliyetinin bir parçası olarak düşünülebilir.

Veri madenciliğinin devlet içinde de kullanım alanları bulunmaktadır. Hasta ve hastalık verilerinin işlenmesi ile salgın hastalıkların önüne geçilmesi, vergi borçlarının takibi, terörist faaliyetlerin tespit edilmesi gibi belirli şablonların takibi ile ortaya çıkabilecek verilerin kendine özgü işlenmesi yöntemidir¹⁴. Özellikle güvenlik açısından devletler çeşitli örüntüler ile veri işleyerek terörist faaliyetlerin önüne geçme çabası içindedirler. Bu bakımdan verilerin işlenmesinin özel bir yöntemi olarak veri madenciliği dikkat çekmektedir.

“Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin 95/46/AT sayılı Direktif” ismiyle 1995 yılında onaylanan Avrupa Parlamentosu direktifi ile kişisel verilerin işlenmesi konusunda tüm Avrupa ülkelerinin uyum sağlaması için bir perspektif ortaya konulmuştur.

95/46/AT direktifi madde 1/1’de “Bu Direktife uygun olarak, Üye Devletler, kişisel verilerin işlenmesine dair başta kişisel mahremiyet hakkı olmak üzere gerçek kişilerin temel haklarını ve özgürlüklerini koruyacaktır” ifadesi yer almaktadır. Buradan yola çıkarak bu maddenin ilk amacının da mahremiyet hakkı olduğu görülmektedir¹⁵.

95/46/AT direktifinin 2. maddesinin (a) bendinde ise kişisel verilerin işlenmesinin tanımı yapılmıştır. Buna göre: “*kişisel verilerin işlenmesi (işleme)*”, *silme veya tahrip etme, engelleme, birleştirme veya sıralama, sağlama ya da dağıtma, iletmeye açıklama, toplama, kaydetme, organizasyon, depolama, adaptasyon veya değiştirme, kurtarma, danışma gibi otomatik ya da otomatik olmayan araçlarla kişisel veriler üzerinde yapılan herhangi bir faaliyet veya faaliyet dizisini kastedecektir*¹⁶.”

Bu direktifin asli hedefi kişisel verilerin işlenmesi durumunda kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak ve ayrıca üye devletlerin arasındaki serbest veri akışını sağlamaktır. Bu madde ile beraber üye devletlerin aralarında tek bir uygulama, yeknesaklık, sağlanmaya çalışılması

¹² Kişisel verilerin işlenmesi kavramı geniş bir alanı kapsamaktadır. Buna göre kişisel verilerin işlenmesi, verilerin ilk defa elde edilmesinden başlayarak veriler üzerinde gerçekleştirilen tüm işlem türlerini ifade etmektedir. <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss117.pdf>. E.T: 30.04.2019.

¹³ ÖĞÜT, Sertaç, “Veri Madenciliği Kavramı ve Gelişim Süreci”, <http://sertacogut.com/blog/?cat=2>. E.T: 18.05.2019.

¹⁴ DOĞAN, Derya, “Kişisel Verilerin Korunmasında Veri Madenciliği Etkisi: Online Mahremiyetin Sonunda mıyız?”, https://www.academia.edu/7264379/Ki%C5%9Fisel_Verilerin_Korunmas%C4%B1nda_Veri_Madencili%C4%9Fi_Etkisi_Online_Mahremiyetin_Sonunda_m%C4%B1y%C4%B1z. E.T: 18.05.2019.

¹⁵ <https://kisiselveri.com/9546ec-turkce>. E.T: 30.04.2019.

¹⁶ <https://kisiselveri.com/9546ec-turkce>. E.T: 30.04.2019.

Avrupa açısından ciddi bir atılım niteliğinde olmuştur. Kişisel verilerin işlenmesinde temel hak ve hürriyetlerin korunması amacı kişisel verileri de bir temel hak ve hürriyet haline getirmiştir¹⁷.

1995 tarihli veri koruma düzenlemesi zamanının ihtiyaçlarını karşılama da hızla gelişen teknoloji karşısında bir güncelleme ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaca binaen GDPR (General Data Protection Regulation- Avrupa Veri Koruma Tüzüğü) olarak isimlendirilen düzenleme eski düzenlemenin yenilenmiş hali olarak 2016 yılında Avrupa Parlamentosu tarafından onaylanarak 25 Mayıs 2018 yılında yürürlüğe girmiştir. Kişisel veri ve mahremiyet ihlallerinin artışına cevap vermek amacıyla bu yenilenme ortaya çıkmıştır. Ayrıca internet üzerinden veri toplamanın bir sonucu olarak özel ve kâr amaçlı şirketlerin veri toplaması, işlemesi ve paylaşması yaygınlaşmıştır. Bu yapıların da kişisel verileri koruması için düzenlemeler yapılmış ve ihlali halinde cezai müeyyideler oluşturulmuştur¹⁸.

Bilgi teknolojilerinin çok hızlı değişmesi ve iletişim amaçlı kullanımının artması veri güvenliğini daha da önemli hale getirmektedir. Genel olarak verilerin bulut bilişim üzerinde saklanmaya başlaması güncel olarak en önemli gelişmelerdendir. Bununla birlikte kişisel olarak sosyal paylaşım sitesi kullanımının yaygınlaşması durumu da göz önüne alındığında yeni bir düzenleme ihtiyacı ortaya çıktığı ortadadır¹⁹.

Avrupa Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) madde 5'te kişisel verilerin işlenmesine ilişkin ilkeler belirtilmiştir:²⁰

1. Kişisel veriler:

- (a) Veri sahibi ile ilgili olarak hukuka uygun, adil ve şeffaf bir biçimde işlenir (hukuka uygunluk, adalet ve şeffaflık);
- (b) Belirtilen, açık ve meşru amaçlara yönelik olarak toplanır ve bu amaçlara uygun olmayan bir şekilde işlenmez; kamu yararına arşivleme amaçları, bilimsel veya tarihi araştırma amaçlarıyla veya istatistiki amaçlarla işleme faaliyeti, 89(1) maddesi uyarınca, baştaki amaçlara aykırı şekilde değerlendirilmez (amacın sınırlandırılması);
- (c) İşlendikleri amaçlarla ilgili olarak yeterli, yerinde ve gerekli olanla sınırlıdır (verilerin en az seviyeye indirilmesi);
- (d) Doğrudur ve gereken şekilde, güncel tutulur; işlendikleri amaçlar göz önünde tutularak, doğru olmayan kişisel verilerin gecikmeye mahal verilmeksizin silinmesi veya düzeltilmesinin sağlanmasıyla ilgili makul tüm adımlar atılmalıdır (doğruluk);
- (e) Veri sahiplerinin yalnızca kişisel verilerin işleme amaçlarının gerektirdiği sürece teşhis edilmesini sağlayan bir şekilde tutulur; 89(1) maddesi uyarınca yalnızca kamu yararına arşivleme amaçlarıyla, bilimsel veya tarihi araştırma

¹⁷ **KILINÇ**, Doğan, “Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 61 (3) 2012, ss. 1089-1169, s. 1123.

¹⁸ <https://www.tbid.org.tr/blog-tr/avrupa-genel-veri-koruma-yonetmeli-gdpr-yururluluge-girdi/>. E.T: 30.04.2019.

¹⁹ **BAŞALP**, Nilgün, “Avrupa Birliği Veri Koruması Genel Regülasyonu'nun Temel Yenilikleri”, *MÜHF- HAD*, c.21, s.1. ss. 77-105. s. 85.

²⁰ “Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü” Avrupa Birliği Bakanlığı çevirisi.

amaçlarıyla ya da istatistiki amaçlarla işlendikleri sürece ve veri sahibinin hakları ve özgürlüklerinin güvence altına alınmasına için bu Tüzük uyarınca gereken uygun teknik ve düzenlemeye ilişkin tedbirlerin uygulanmasına tabi olarak, kişisel veriler daha uzun süreler boyunca saklanabilir (saklama süresinin sınırlandırılması);

- (f) Yetkisiz veya yasa dışı işlemeye karşı ve kazara kayba, imhaya veya tahribe karşı koruma da dahil olmak üzere teknik veya düzenlemeye ilişkin uygun tedbirlerin kullanılması suretiyle kişisel verilerin güvenliğini sağlayan bir şekilde işlenir (bütünlük ve gizlilik).

2. Kontrolör 1. paragrafta uygun davranmaktan sorumludur ve buna uygun davranışını gösterebilmelidir (hesap verebilirlik).

Kişisel Verileri Koruma Kanunu, 95/46/AT göz önünde bulundurularak hazırlanmış ve 2016 yılında yürürlüğe girmiştir. Avrupa Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) ise 2016 yılında Avrupa Parlamentosu tarafından kabul edilmiş olup 25 Mayıs 2018’de yürürlüğe girmiştir. Avrupa Veri Koruma Tüzüğü ile KVKK arasında kişisel verileri işleme ilkeleri arasında bir farklılık bulunmamaktadır. Sadece Avrupa Veri Koruma Tüzüğü’ne bir paragraf daha eklenmiştir ve burada kontrolör sıfatı ile veri işleyen sorumluluğu hesap verilebilirlik kapsamında ele alınmıştır.

Veri işlemenin istisnalarından biri de kamu düzeni ve kamu menfaati gereği veri işlenmesidir. Bir verinin işlenmesinin gerekli olduğu bir durumda veriyi işleyenler de yetkili ise bu durumda eğer kamu düzeni veya kamu menfaatinin varlığı bulunuyor ise bu durumda bu işleme istisna kapsamında meşru kabul edilmektedir²¹. Ancak kişisel verilerin korunmasının temel bir hak olduğu ve temel hak ve hürriyetleri düzenleyen ilkeler gözetilerek bu verilerin işlenmesi gerektiği unutulmamalıdır.

II. ÖNLEYİCİ, KORUYUCU VE İSTİHBARİ FAALİYETLER

A. Devletin Önleyici Faaliyetleri

Kişisel verilerin önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler amacıyla işlenmesi olan çalışma konumuzun ilk halkası önleyici faaliyetler bakımından kişisel verilerin işlenmesidir. KVKK 28. madde (ç) bendinde “*Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini veya ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik olarak kanunla görev ve yetki verilmiş kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler kapsamında işlenmesi*” ifadesi veri işlenmesinin istisnalarından biri olarak kanunda yer almıştır.

Millî savunma, millî güvenlik, kamu güvenliği, kamu düzeni veya ekonomik güvenliğin sağlanması amacıyla kanun bazı istisnalara yer vermiştir. Saydığımız alanlarda oluşabilecek bir ihlal durumunda KVKK’nın uygulanmayacağı hükme bağlanmıştır. Bu bağlamda suç oluşturabilecek durumların önlenmesi amacıyla yapılacak faaliyetler de istisna kapsamında olacaktır.

Tanım olarak suçun önlenmesi ceza kanunlarında suç olarak belirlenmiş olan hareketlerin veya kabahatlerin, bu hareketler yapılmadan önce belli birimler tarafından önlenmesi faaliyetidir²². Bu önlemeyi yapacak olanlar da daha önce kanunlarla belirlenmiş olan polis, jandarma gibi kolluk

²¹ BAŞALP, Nilgün, *Kişisel Verilerin Korunması ve Saklanması*, Yetkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2004, s. 41.
²² SEYHAN, Kazım/ ERYILMAZ, M. Bedri, “Gelişmiş Ülkeler ve Türkiye Uygulamasında Suç Önleme Stratejileri”, *Liberal Düşünce Dergisi*, Bahar 2004, ss. 5-34, s. 7.

güçleridir. *Crime Prevention Council*'in 1992 yılında yaptığı suç önleme tanımı ise şu şekildedir. “Toplumda yaşam kalitesini olumlu bir şekilde etkilemek ve suçun oluşma imkânı bulamayacağı ortamlar geliştirmek amacıyla emniyet ve güvenlik algısını artırmaya ve suç tehdidini azaltmaya yönelik tutum ve davranışlar kalıbıdır²³.”

Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 2. maddesinde polisliğin 2 unsuru ifade edilmiştir. Bunlardan ilki suçun önlenmesinden önce harekete geçmektir. “*Kanunlara, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine, yönetmeliklere, Hükümet emirlerine ve kamu düzenine uygun olmayan hareketlerin işlenmesinden önce bu kanun hükümleri dairesinde önünü almak...*” düzenlenen şekliyle burada belirtilen unsurlara uygun olmayan hareketlerin önlenmesi görevinin polise verildiği görülmektedir. Diğer unsur ise suç sonrası uygulamalar için kanunda yer almıştır. Suç öncesi polislik *proaktif polislik* olarak tabir edilmektedir. Bu da ön alma, önleme çabalarına verilen bir anlamdır. Suç sonrası polislik ise *reaktif polislik* olarak tanımlanmaktadır. Bu durumda ise polislerin suç sonrası önlem alma, suçluyu yakalama, yargı önüne çıkarma gibi işlevleri vardır²⁴.

Yine PYSK'da yer alan durdurma ve kimlik sorma kısmında madde 4/A/ “a) Bir suç veya kabahatin işlenmesini önlemek”, “ç) Kişilerin hayatı, vücut bütünlüğü veya malvarlığı bakımından ya da topluma yönelik mevcut veya muhtemel bir tehlikeyi önlemek,” şeklinde suçun önlenmesi için yapılan düzenlemeler yer almıştır. Kanunun 9. maddesi de önleme aramasını düzenlemektedir. Ayrıca ek madde 4'te de “Polis, görevli bulunduğu mülki sınırlar içinde, hizmet branşı, yeri ve zamanına bakılmaksızın, bir suçla karşılaştığında suça el koymak, önlemek, sanık ve suç delillerini tespit, muhafaza ve yetkili zabıtaya teslim etmekle görevli ve yetkilidir.” İfadesi yer almaktadır. Ancak bu madde sakıncalı sonuçlara yol açabilecek bir şekilde düzenlenmiştir. Polisin neyin suç olup neyin olmadığını takdir yetkisi olması keyfî önleme hareketlerine de yol açabilir. Burada olması gereken polisin ilk görüşte *prima facie* suç olarak nitelendirebileceği bir durumdur. Diğer hallerde müdahale etmesi hak ihlallerine yol açabilecektir.

Kişisel verilerle ilgili olarak PYSK madde 5 kişilerin parmak izi ve fotoğraflarının alınmasını düzenlemiştir. Bu maddede kimlerin parmak izi ve fotoğraflarının kullanılacağı ve hangi hallerde kimler tarafından kullanılacağı belirtilmiştir. Bu maddenin düzenlenmesinden yola çıkarak kişisel verilerin polis tarafından işlenmesinin kanunla belirlenen sınırları vardır ve bu sınırlar çerçevesinde polis kişisel verileri işleyebilecektir.

2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu ile de suçun önlenmesi kapsamında jandarmanın da vazifeli olduğu belirtilmiştir²⁵. 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilâtı Kanunu'nda da önleme faaliyetleri ile ilgili düzenleme mevcuttur. Kanunun 6. maddesinde Millî İstihbarat Teşkilatının yetkileri sayılmıştır. Ek fıkra 2'de; “*Bu Kanunun 4 üncü maddesinde sayılan görevlerin yerine getirilmesi amacıyla Anayasanın 2'nci maddesinde belirtilen*

²³ POLAT, Ahmet, *Suç Önleme*, Legal Yayınevi, 1. Baskı, Ağustos 2014, s. 8.

²⁴ AYDIN, Ahmet Hamdi, “Suç Önlemenin Önemi ve Etkisi”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16 (Özel Sayı I): 2014, ss. 82-84, s. 82.

²⁵ Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu madde 7/a): Emniyet ve asayiş ile kamu düzenini sağlamak, korumak ve kollamak, kaçakçılığı men, takip ve tahkik etmek, **suç işlenmesini önlemek için gerekli tedbirleri almak ve uygulamak**, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin dış korunmalarını yapmak, (b) ve (c) bentlerinde belirtilen görevler dışında kalan ve diğer kanun ve nizam hükümlerinin icrası ile bunlara dayalı emir ve kararlarla Jandarmaya verilen görevleri yapmak.

temel niteliklere ve demokratik hukuk devletine yönelik ciddi bir tehlikenin varlığı halinde Devlet güvenliğinin sağlanması, casusluk faaliyetlerinin ortaya çıkarılması, Devlet sırrının ifşasının tespiti ve terörist faaliyetlerin önlenmesine ilişkin olarak, hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde MİT Müsteşarı veya yardımcısının yazılı emriyle telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim tespit edilebilir, dinlenebilir, sinyal bilgileri değerlendirilebilir, kayda alınabilir.” Bu maddede önleme faaliyetinin iletişim tespiti ve dinleme şeklinde yapılması kişisel verilerle alakalı ihlallere yol açabilecektir. Bu yüzden de maddenin devamında yer alan hâkim kararı ve kayıtların silinmesi gibi düzenlemelerin yapılmış olması yerindedir²⁶.

B. Devletin İstihbari ve Koruyucu Faaliyetleri

İstihbarat kelime anlamı itibariyle “yeni haber, duyum” anlamına gelmektedir. Kelimenin terim anlamı ise “bilgi alma, haber toplama”²⁷. Devletlerin bilgileri edinme yollarından birisi istihbarat faaliyetleridir. Devlet uygun aygıtlarıyla haber toplama ve bunları değerlendirme faaliyeti yürütme hakkını kendinde görmektedir. Devletin doğal yapısı gereği kendisine karşı olumsuz düşünceleri bilmesini istemesi doğaldır. Tarihin her döneminde devlet istihbari faaliyetler yürütmüştür. Gelişen teknoloji ile birlikte istihbari bilgilerin edinilmesi de farklılaşmıştır. Aynı zamanda hukuk devleti kavramı ile temel hak ve hürriyetlerin korunması düşüncesi ile birlikte devletin bilgileri işleme hakkında değişiklikler meydana gelmiştir.

Milli istihbarat teşkilatı istihbarat ile ilgili şu bilgileri vermektedir²⁸;

“ (...) Ancak teknik olarak kullandığımız İstihbarat kelimesinin, kapsamı biraz daha değişiktir. ‘İstihbarat, haberlerin (ham bilgilerin) işlenmesi (tasnif, kıymetlendirme, yorum) sonucu üretilen bir ürün veya bilgidir.’ Başka bir ifadeyle, istihbarat tekniği teşkilât ve faaliyet itibariyle, mevcut olması lâzım gelen organları ve konuları içine alır. Bu sebeple, istihbarat (intelligence), plânlama, araştırma, deliller toplama, çeşitli aklî ve tecrübî ilmî metotlar ile onları değerlendirip bir sonuç istihsal edip, kullanma faaliyetlerini içine alan bir manaya sahip bulunmaktadır. Bu cümleden olarak, ‘Millî İstihbarat’ kastedildiği zaman, devletin Millî Güvenlik Politikasını yürütmek için yurt içinde ve yurt dışında sekiz ana konunun, yani askerî, siyasî, ekonomik, sosyal, coğrafi, biyografik, ulaştırma ve muhabere, ilmî ve teknik istihbarat ile Kontr Terör ve Kontr Espiyonaj çalışmalarının bütünlüğü ve merkezî istihbarat üretimi anlaşılmalıdır. Öyle ise, geniş anlamda devlet çapında istihbaratı şöyle tarif edebiliriz. Devlet İstihbaratı, devletin bütünlüğünü, rejimin emniyetini sağlamak için, millî politika ile tespit edilen millî hedefleri elde etmek üzere devlet organlarının yaptığı istihbaratın

²⁶ Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilâtı Kanunu madde 7/ek 2. Fıkra: “...Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde verilen yazılı emir, yirmi dört saat içinde yetkili ve görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını en geç yirmi dört saat içinde verir. Sürenin dolması veya hâkim tarafından aksine karar verilmesi halinde tedbir derhal kaldırılır. Bu halde dinlemenin içeriğine ilişkin kayıtlar en geç on gün içinde yok edilir; durum bir tutanakla tespit olunur ve bu tutanak denetimde ibraz edilmek üzere muhafaza edilir. Bu işlemler, MİT tarafından kurulan merkez veya 4.7.1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun ek 7’nci maddesinin onuncu fıkrası hükmüne göre kurulan merkez tarafından yürütülür.”

²⁷ <http://www.tdk.gov.tr>. E.T: 01.05.2019.

²⁸ <https://www.mit.gov.tr/tarihce/giris.html>. E.T: 01.05.2019.

tümüdür. Başka bir ifadeyle, Millî Güvenlik Politikalarının oluşturulması için gerekli bilgileri sağlayan ve ilgili bütün devlet istihbarat kuruluşlarının iş birliği ve koordinasyonu ile üretilen istihbarattır.”

Suç ve suçluluk konusunda yapılan önleme çalışmalarının en önemlilerinden birisi istihbarat faaliyetidir. Bu çalışmalar bilgi toplama ve depolama yöntemleri ile yapıldığından dolayı aile hayatını ve özel hayatı doğrudan ilgilendirmektedir. İletişimin elektronik yoldan takibi de haberleşme hürriyeti açısından değerlendirilebilir. Bütün bu faaliyetlerin anayasal ve yasal düzenlemelerle sınırlarının ve kapsamının belirlenmesi zorunludur. İstihbarat faaliyetinin amacı demokratik hukuk devletine ve ulusal güvenliğe tehdit olabilecek unsurları gerçekleşmeden önce önlemek olduğundan bu faaliyetle ilgili özel kanuni düzenlemelerin yapılması zorunludur²⁹.

Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu ek madde 7/1: *“Polis, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, Anayasa düzenine ve genel güvenliğine dair önleyici ve koruyucu tedbirleri almak, emniyet ve asayiş sağlamaya üzere, ülke seviyesinde ve sanal ortamda istihbarat faaliyetlerinde bulunur, bu amaçla bilgi toplar, değerlendirir, yetkili mercilere veya kullanma alanına ulaştırır. Devletin diğer istihbarat kuruluşlarıyla iş birliği yapar.”* Şeklinde düzenlenmiştir. Bu maddede önleyici ve koruyucu tedbirleri alma görevi verilen polis teşkilatının istihbaratı hangi amaçlarla yaptığı ortaya konulmaktadır.

Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu ek madde 7/2: *“İstihbarat faaliyetlerinde, bu maddede belirtilen suçların önlenmesi amacıyla ve hâkim kararı alınmak koşuluyla, teknik araçlarla izleme yapılabilir. Ayrıca, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu hizmeti veren kuruluşların ihtiyaç duyulan bilgi ve belgelerinden yararlanabilmek için gerekçesini de göstermek suretiyle yazılı talepte bulunulabilir. Bu kurum ve kuruluşların kanuni sebeplerle veya ticari sır gerekçesiyle bu bilgi ve belgeleri vermemeleri halinde ancak hâkim kararı ile bu bilgi ve belgelerden yararlanılabilir.”* Bu fıkrada da teknik araçlarla izlemenin koşulları ve hâkim kararı isteneceği düzenlenmektedir. Bilgi talebinde gerekçenin bulunması gerektiği de ifade edilmiştir.

2937 sayılı istihbarat teşkilatı kanunu madde 4³⁰'te kurumun görevleri sayılmıştır. Kurumun görevleri genel olarak ülkenin milli güvenlik istihbaratını sağlamaktır. Kurum istihbarat sağlamak

²⁹ GÜL, İbrahim/ ALAGÖZ, İsmail, *Kişisel Verilerin Korunmasına Yönelik İhlaller Ve Uluslararası Düzenlemeler*, Yargı Yayınları, Ocak 2016, Ankara, s. 111.

³⁰ Milli İstihbarat Teşkilatının görevleri şunlardır; a) Türkiye Cumhuriyeti'nin ülkesi ve milleti ile bütünlüğüne, varlığına, bağımsızlığına, güvenliğine, Anayasal düzenine ve milli gücünü meydana getiren bütün unsurlarına karşı içten ve dıştan yöneltilen mevcut ve muhtemel faaliyetler hakkında milli güvenlik istihbaratı Devlet çapında oluşturmak ve bu istihbaratı Cumhurbaşkanı, Başbakan, Genelkurmay Başkanı, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri ile gerekli kuruluşlara ulaştırmak. b) Devletin milli güvenlik siyasetiyle ilgili planların hazırlanması ve yürütülmesinde; Cumhurbaşkanı, Başbakan, Genelkurmay Başkanı, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri ile ilgili bakanlıkların istihbarat istek ve ihtiyaçlarını karşılamak. c) Kamu kurum ve kuruluşlarının istihbarat faaliyetlerinin yönlendirilmesi için Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Milli Güvenlik Kuruluna tekliflerde bulunmak. (1) d) Kamu kurum ve kuruluşlarının istihbarat ve istihbarata karşı koyma faaliyetlerine teknik konularda müşavirlik yapmak ve koordinasyonun sağlanmasında yardımcı olmak. e) Genelkurmay Başkanlığınca Silahlı Kuvvetler için lüzum görülecek haber ve istihbaratı, yapılacak protokole göre Genelkurmay Başkanlığına ulaştırmak. f) Milli Güvenlik Kurulunda belirlenecek diğer görevleri yapmak. g) İstihbarata karşı koymak. h) (Ek: 17/4/2014-6532/1 md.) Dış güvenlik, terörle mücadele ve millî güvenliğe ilişkin konularda Cumhurbaşkanınca veya Bakanlar Kurulunca verilen görevleri yerine getirmek. (1) i) (Ek: 17/4/2014-6532/1 md.) Dış istihbarat, millî savunma, terörle mücadele ve uluslararası suçlar ile siber güvenlik konularında her türlü teknik istihbarat ve insan istihbaratı usul, araç ve sistemlerini kullanmak suretiyle bilgi,

amacıyla bilgi toplarken pek çok kişinin verilerini de elde etmektedir. Bu bakımdan bu verilerin elde edilmesinde hangi kurallara uyması gerektiğinin düzenlenmesinde fayda bulunmaktadır.

Yukarıda istihbarat teşkilatının saydığımız görev tanımı çerçevesinde veri kaydetmesi TCK'nın 135. maddesinde düzenlenmiş olan kişisel verilerin kaydedilmesi suçu bakımından bir hukuka uygunluk nedeni oluşturmaktadır. Bu sebepten dolayı da MİT mensuplarının kişisel verileri kaydetmesi bu kapsamda suç olarak değerlendirilemeyecektir. Kişinin dokunulmaz olan hayatının gizli alanı ile ilgili verilerin toplanması ve gizli alanı olmasa bile verilerinin basına verilmesi amacıyla toplanması suç oluşturmaya devam etmektedir³¹.

Son olarak da 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ile ilgili kurumların önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetleri düzenlenmiştir.

III. ÖNLEYİCİ, KORUYUCU VE İSTİHBARİ FAALİYETLERİN KİŞİSEL VERİLER BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Önceki bölümde de ifade edildiği üzere polise, jandarmaya ve istihbarat teşkilatına önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetlerde bulunma yetkisi verilmiştir. Bu yetkiler kapsamında bu kurumlar kişisel verileri işleme olanağına sahiptirler. KVKK'nın 28. maddesinin (ç) bendinde düzenlenen ve millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini veya ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik kişisel veri işleme istisna kapsamına alınmıştır. Bu istisnalar dolayısı ile mezkûr konularda kişisel verilerin işlenmesi halinde KVKK'nın koruma kapsamının dışına çıkılacaktır. Bununla birlikte kişisel verilerin korunmasının sadece kanunla değil anayasayla düzenlenmiş olduğu da unutulmamalıdır. Kişisel verilerin korunması bir temel haktır ve ancak kanunla sınırlandırılabilir.

İnsan onuru ve kişiliği geliştirme hakkının bir neticesi olarak genel kişilik hakkı çerçevesinde ortaya çıkan bir hak olarak kişisel verilerin korunması hakkı sınırsız değildir. Kişilerin verileri üzerinde mutlak hakimiyetlerinin bulunduğunu söylemek mümkün değildir. Çünkü topluluk olarak yaşayan insanların bunun nimetlerinden yararlandığı gibi bazı külfetlerine de katlanmak zorunda olduğu açıktır. Yani kamu yararı kişisel veriye baskın gelebilmektedir. Bunun bir sonucu olarak da kişiler anayasaya ve kanunlara uygun olarak getirilen sınırlamalara kamu yararı sebebi ile uymak zorunda ve kişisel verilerinden belli oranda feragat etmek durumundadırlar³².

Kamu yararı ve yasal dayanak dolayısıyla getirilen istisnalar hukuka uygun kabul edilmiş olsa da bu kabul de tamamen sınırsız değildir. Kişisel veriler ile ilgili uluslararası düzenlemeler ve genel ilkeler gözetilerek hukuka uygun olan tespit edilmelidir. Bu yüzden kolluk kuvvetlerinin iç ve dış denetimi tam olarak sağlanmadan teşkilatlara bu tip ayrıcalıklar sağlamak hak ihlallerine neden olmaktadır. Bu duruma örnek olarak İngiltere gösterilebilir. İngiltere'de kolluk kuvvetlerinin

---

belge, haber ve veri toplamak, kaydetmek, analiz etmek ve üretilen istihbaratı gerekli kuruluşlara ulaştırmak. j) (Ek: 17/4/2014-6532/1 md.) İstihbarat kapasitesini, niteliğini ve etkinliğini artırmak amacıyla çağdaş istihbarat usul ve yöntemlerini araştırmak, teknolojik gelişmeleri takip etmek ve uygun görülenleri temin etmek. (Değişik birinci cümle: 17/4/2014-6532/1 md.) Millî İstihbarat Teşkilatına bu görevler dışında görev verilemez. Millî İstihbarat Teşkilatı birimlerinin görev, yetki ve sorumlulukları Cumhurbaşkanınca onaylanacak bir yönetmelikte belirtilir.

³¹ **DÜLGER**, Murat Volkan, “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Türk Ceza Kanunu Bağlamında Kişisel Verilerin Ceza Normlarıyla Korunması”, *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3 (2), Güz 2016, ss. 101-167, s. 147.

³² **ŞİMŞEK**, Oğuz, *Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, Beta Yayınları, 1. Baskı, Şubat 2008, s. 124.

uyguladığı özel muhakeme tedbir ya da işlemlerini denetleyen bağımsız bir komisyon bulunmaktadır³³.

A. Anayasal Açıdan KVKK 28/ (ç)'nin İncelenmesi

Kişisel Verileri Koruma Kanunu'nun bazı maddelerinin iptali için AYM'ye iptal davası açılmıştır. Bu maddelerden biri de 28. maddenin (ç) bendidir. İptal talebi ve talebin ret gerekçesi aşağıdaki gibidir;

Dava dilekçesinde özetle, önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetlerin geniş ve belirsiz bir kavram olarak idarenin keyfi uygulamalarına yol açabilecek nitelikte olduğu, bu istisnalar kapsamına giren konularda kamu kurumlarının hangi hallerde veri toplayacağı ve işleyeceğinin sayılması ve sınırlandırılması gerektiği, kuralın kişilerin özel yaşamlarının gizliliği hakkının özüne dokunduğu, sınırları belirsiz şekilde bireylerin özel yaşamlarının gizliliğine doğrudan bir müdahale niteliğinde olduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 13., 20., ve 90. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Mahkeme kararında ise; *Kişisel verilerin korunması hakkının sınırsız olmadığı, özel sınırlama nedenleri bulunmayan özgürlüklerin de kendi doğasından kaynaklanan sınırları olduğu ileri sürülmüştür. Anayasanın diğer maddelerinde yer alan temel hak ve özgürlüklerin ve devlete yüklenen ödevlerin özel sınırlama sebebi gösterilmemiş olan haklara sınır olabileceği ifade edilmiştir. Devlete bir ödev olarak yüklenen milli güvenliğin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlemenin önlenmesi açısından kişisel verilerin korunması hakkının sınırlanması mümkün olabilecektir.*

Bu sınırlamaların anayasanın 13. maddesi ile uyumu da aranmalıdır. Bu maddeye göre kişisel verilerin korunması hakkı yalnızca kanunla ve demokratik toplum gerekleri doğrultusunda sınırlanabilecektir. Getirilen sınırlamaların hakkın özüne dokunamayacağı da bilinmelidir. Madde 13'te yer alan anayasanın sözüne ve ruhuna uygun sınırlamalar olması ve sınırlamaların ölçülülük ilkesi çerçevesinde olması gerekecektir.

Milli savunma, milli güvenlik, kamu güvenliği, kamu düzeni veya ekonomik güvenlik sağlanması amacıyla görev ve yetki verilmiş kurum ve kuruluşların önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler ifa etmesinin KVKK kapsamının dışında olduğu kanunda yer almıştır. Bu durumda özel hayatın gizliliğine ve kişisel verilerin korunması hakkına bir sınırlama getirilmiştir. Getirilen sınırlama milli güvenlik, kamu düzeni ve suç işlenmesinin önlenmesi amacı olduğundan "demokratik toplum düzeni" kapsamında değerlendirilerek sınırlamanın makul olduğu ifade edilmektedir.

İptal talebinde yer alan kamu düzeni, milli güvenlik, kamu güvenliği, milli savunma gibi kavramların soyut olduğu iddiası yerinde görülmemiştir. Bu kavramlar soyut

³³ DÜLGER, s. 148.

ve genel olmakla birlikte kuralı belirsiz ve bilinemez hale getirmemektedir. Bunun sebebi kanun yapma tekniğinin doğal zorunluluğudur.

Milli güvenlik, kamu güvenliği, kamu düzeni ve ekonomik güvenliği sağlamakla yükümlü kuruluşlar polis teşkilatı, milli istihbarat teşkilatı ve mali suçları araştırma kurulu (masak) olarak sıralanabilir. Bu kurumların işleyişini düzenleyen kendi kanunları bulunmaktadır. Bu bakımdan sayılan yükümlülükleri yerine getirmek için kanunda sayılan yetkileri haiz kurumların kendi kanunları ve kendi sınırlamaları bulunmaktadır. Önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetleri kendi kanunlarında da düzenlenen bu kurumların faaliyet alanı, kapsamı belirsizdir denilemez.

Bütün bunların yanında 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile kişisel verileri hukuka aykırı olarak başkasına vermek, kopyalamak, ele geçirmek ve yaymak suç sayılmıştır. Bu bakımdan da kişisel verilerin yasal güvence altına alındığı görülmektedir. Hakkı özünün zedelenmediği ve milli güvenlik ile kişisel verilerin korunması hakkı arasında bir denge sağlandığı görülmektedir. Sonuç olarak anayasanın 13. maddesinde yer alan sınırlama sebeplerinin de aşılmadığı görüldüğünden (ç) bendinin iptali talebi reddedilmiştir³⁴.

AYM'nin verdiği ret kararı ile birlikte KVKK madde 28'in (ç) bendinde düzenlenen kişisel verilerin önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler kapsamında işlenmesinin istisna kapsamına alınması hukuka uygun kabul edilmiştir. Yukarıda da ifade edilen gerekçelerle istisnanın sınırsız olarak çizilmediği de ifade edilmelidir. İlgili kanunlara uyularak bu verilerin işlenmesi ve ölçülülük ilkesine uyulması en önemli gereklerindendir. Kamusal çıkarın korunması ölçütünün dar yorumlanması gerekmektedir. Aynı şekilde istisna olarak düzenlenen maddelerin de dar yorumlanması gerekmektedir³⁵.

B. Avrupa Birliği Düzenlemeleri Kapsamında Kişisel Verilerin Önleyici, Koruyucu ve İstihbari Faaliyetler Amacıyla İşlenmesi

Avrupa Veri Koruma Tüzüğü'nün (GDPR) kişisel verilerin korunması açısından Avrupa'nın genel düzenlemesi olduğundan bahsedilmiştir. Bu düzenleme kapsamında yer alan kişisel verilerin önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler amacıyla işlenmesi tüzüğün 23. maddesinde yer almaktadır. İstisnaları düzenleyen 1. maddenin (d) bendinde "*kamu güvenliğine yönelik tehditlere karşı güvence sağlanması ve bu tehditlerin önlenmesi de dâhil olmak üzere suçların önlenmesi, soruşturulması, tespiti veya kovuşturulması ya da cezaların infaz edilmesi*" ifadesi bulunmaktadır. Maddenin (a), (b) ve (c) bentlerinde de milli güvenlik, kamu güvenliği ve savunma ibareleri bulunmaktadır. Kişisel verilerin işlenmesi konusundaki istisnalar bu şekilde düzenlenmiştir.

Avrupa Veri Koruma Tüzüğü'nün düzenlemesinde de görüldüğü üzere kişisel verilerin işlenmesi konusunda kamu çıkarının ön planda olduğu durumlarda istisnalar öngörülmüştür. Fakat

³⁴ ANAYASA MAHKEMESİ E.2016/125., K.2017/143., Karar Tarihi: 28.09.2017. (151, 153, 154, 157, 158, 159. Paragraflar). www.anayasa.gov.tr/tr/kararlar-bilgi-bankasi/. E.T: 03.05.2019.

³⁵ KÜZECİ, Elif, *Kişisel Verilerin Korunması*, Turhan Kitabevi, 2. Bası, Ankara 2018, s. 178.

istisnaların kapsamını ve sınırını belirlemek oldukça zordur. Bundan dolayı bu istisnalar temel hak ve özgürlüklerin korunması çerçevesinde ele alınmalı ve dar yorumlanmalıdır³⁶.

108 sayılı “Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması” isimli Avrupa Konseyi Sözleşmesinin 9. maddesinde istisnalar ve kısıtlamalara yer verilmiştir. Bu maddede de “*devlet güvenliğinin korunması, kamu güvenliği, devletin mali menfaatleri veya suçların önlenmesi*” veri işlemenin istisnası olarak ifade edilmiştir.

C. Mahkeme Kararlarında Kişisel Verilerin Önleyici, Koruyucu ve İstihbari Faaliyetler Amacıyla İşlenmesi

Kişisel verileri ile ilgili ilk içtihatlar 1970’li yıllarda oluşmaya başlamıştır. Bu içtihatların ilklerinden sayılabilecek bir kararda AİHM istihbari faaliyetler kapsamında yapılan takiplerde etkili bir denetim mekanizmasının oluşması gerektiğine karar vermiştir. Devletlerin terörle mücadele gibi nedenlerle de olsa yaptıkları takiplerin denetlenmesi gerektiği ifade edilmiş ve gerekli tedbirlerin alınması gerektiğine hükmetmiştir. Klass ve Diğerleri v. Almanya davasında mahkeme mektup ve telgrafların okunması, telefon görüşmelerinin dinlenmesi ve kaydedilmesi ile ilgili kanunların AİHS’ne uygunluğu incelenmiştir. Mahkeme bu tarz kişisel verilerin elde edilmesinde *kesinlikle gerekli olma* koşulunun varlığını vurgulamıştır. Ayrıca *özel hayatın gizliliği hakkı ile demokratik toplum düzeninin gerekleri* arasında bir denge olması gerektiği de vurgulanmıştır³⁷.

Leander v. İsveç davasında, başvuru kendisi hakkında yapılan güvenlik soruşturması neticesinde işinden olması dolayısı ile kişisel verilerinin devlet tarafından toplanması, değerlendirilmesi ve bu değerlendirmeye karşı itiraz edememesi nedenleri ile mahkemeye başvurmuştur. Davacı kendisi hakkında hangi bilgilerin toplandığını bilemediğinden buna itiraz hakkının da elinden alındığını iddia etmektedir. Mahkeme burada kişisel verilerin işlenmesi konusunda özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmiş olduğuna karar vermiş olsa da *söz konusu müdahalenin yasaya dayanarak yapılması ve yasanın yeterli güvenceye sahip olması halinde* kişisel verilerin işlenmesinin hukuka aykırı olmayacağına karar vermiştir. Kişiye bilgi verilmemiş olması doğrudan bir hukuka aykırılık durumu meydana getirmemektedir. Kanunlara uygun bir biçimde meşru amaçla *orantılı ve ölçülü* yapılan veri işlemler hukuka aykırılık meydana getirmeyecektir³⁸.

Buna benzer bir davada Danıştay, güvenlik soruşturması sonucu oluşturulan rapordaki bilgilerin tek başına yeterli kabul edilemeyeceğini, *hukuken geçerli olarak elde edilmiş bilgi ve belgelerle desteklenmesi gerektiğini* ifade etmiştir. Bir hukuk devletinde şüpheye dayanarak işlem yapılamayacağı vurgulanmıştır³⁹.

Amann v. İsviçre kararında kendisi hakkında işleme yapılan kişi işlemenin hukuka aykırılığı iddiası ile mahkemeye başvurmuştur. Mahkeme telefon kayıtlarının dinlenmesi, kayda alınması ve saklanmasının özel yaşama müdahale olduğunu tespit etmiştir. Daha önceki kararlarda yasal

³⁶ KÜZECİ, s. 268.

³⁷ Klass And Others v. Germany, 5029/71, 06.09.1971., Aktaran **ATAK**, Songül, “Avrupa Konseyi’nin Kişisel Veriler Açısından Sağladığı Temel Güvenceler”, *TBB Dergisi*, sayı. 87, 2010, ss. 90-12, s. 103-104.

³⁸ Leander v. İsveç. 9248/81. 26.03.1987. Aktaran **ATAK**, s.104-105.

³⁹ DANIŞTAY 10. DAİRE, E.1993/576, K. 1994/4795, 12.10.1994. Aktaran **AKGÜL**, Aydın, *Danıştay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması*, Beta Yayınları, İstanbul 2014, s. 309.

düzenlemelerin yeterli güvenliği sağladığı hususunda bir kanı oluşmuş ise özel yaşama müdahale edilmiş olsa bile mahkeme ihlal kararı vermiyordu. Bu durumda ise yasal *düzenlemenin yeterli koruma işlevini yerine getirmediğine* kanaat getiren mahkeme bu sebeple daha önceki kararlarından farklı bir karar vermiştir⁴⁰.

Benzer bir karar da Roman Zakharov v. Rusya kararıdır. Başvurucu kanuna aykırı dinleme yapıldığı ve bu sebeple özel hayatın gizliliğinin ihlal edildiği gerekçesiyle AİHM'ne başvurmuştur. Kararda da milli güvenliğin ve kamu güvenliğinin korunması, suçun önlenmesi ve ülkenin ekonomik refahının korunması amaçları ile bu tarz istihbari faaliyetlerin yapılabileceği vurgulanmış ancak bu uygulamaların sınırsız olamayacağı ifade edilmiştir. İç hukukta *öngörülebilirlik ve demokratik toplumda gereklilik* şartlarının gözetildiği hallerde bu tarz faaliyetlerin meşru olabileceği kabul edilmiştir. Bunlar olmadığı takdirde işlemler sözleşmeye aykırı olacaktır. Bu kararda da uygulamanın *demokratik toplumda gerekli olma* sınırlarını aştığı tespit edilerek ihlal kararı verilmiştir⁴¹.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 17 Eylül 1987 tarihinde kabul edilen R (87) 15 sayılı tavsiye kararının konusu polisin kişisel veri kullanımının düzenlenmesidir. Bu düzenleme ile güvenlik güçlerinin kişisel veri konusunda nasıl davranması gerektiği ortaya konulmuştur.

Tavsiye kararın 15. paragrafında *“bireyin çıkarları ve mahremiyet hakkı ile toplumun çıkarları arasında dengenin sağlanması amacı güdülmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda suçların önlenmesi ve bastırılması ve kamu düzeni ile bireysel çıkarlar arasındaki dengenin gözetilmesi gerektiği vurgulanmıştır.”* 16. paragrafta *“polise ait yetkilerin kullanılması sırasında bir ölçü ve dengenin sağlanmasının zorluğu belirtilmiştir. Bundan dolayı AİHS'nin 8. maddesinin 2. paragrafı ile veri koruma sözleşmesinin 9. Maddesi istisnalara imkân sağlamışlardır”*⁴².

SONUÇ

Kişisel verilerin önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler kapsamında işlenmesinin KVKK kapsamından istisna tutulmasının bazı hak ihlallerine yol açabileceği düşünülebilir. Önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetlerin güvenlik birimleri tarafından yerine getirildiği malumdur. Bundan dolayı bu güvenlik birimlerinin kendi teşkilat ve görev kanunlar incelenmiş ve bu kanunlarda yer alan önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetlerin kapsamı ortaya konulmuştur.

Önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetlerin istisna kapsamında yer alması ve bu kavramların soyut oluşu nedeniyle tartışma konusu olabilecek niteliktedir. Bundan dolayı özellikle AYM ve AİHM'nin bu konudaki kararlarının ne yönde olduğu önemlidir. Bilişim teknolojilerinin gelişmesi ile kişisel verilerin işlenmesi hem daha kolay olmaktadır hem de çok sayıda bilginin işlenmesi olanağı vardır. Devletlerin de kendine has yöntemler uygulayarak kişisel verileri elde etmesi

⁴⁰ Amann v. İsviçre. 27798/95. 16.02.2000. Aktaran Atak, s. 107-108.

⁴¹ Roman Zakharov v. Rusya. 47143/06. 04.12.2015. <https://hudoc.echr.coe.int/tur#%7B%22tabview%22%3A%22document%22%2C%22itemid%22%3A%22001-176957%22%7D>. E.T: 20.05.2019.

⁴² Committee Of Ministers Explanatory Memorandum to Recommendation No. R (87) 15 of the Committee of Ministers to member states regulating the use of personal data in the police sector. <https://rm.coe.int/168062dfd4>. E.T: 02.05.2019.

kolaylaşmaktadır. Bu istisna kapsamında veri işlenmesinin kişisel verilerin korunmasını ihlal edip etmeyeceği araştırılmalıdır.

Kişisel verilerin önleyici, koruyucu ve istihbari olarak devlet tarafından işlenmesinin sınırları vardır. Bu sınırlar öncelikle anayasanın 13. maddesinde yer alan ölçülülük ilkesi, demokratik toplum düzeninin gerekleri olarak ifade edilebilir. Bunun yanında kullanılan yöntemlerin hangi dayanak ile kullanıldığı da kurumların görev ve yetkilerinin düzenlendiği kanunlarla ortaya konulmaktadır.

Milli güvenlik, kamu düzeni, milli savunma ve suç işlenmesinin önlenmesi amaçları ile kişisel verilerin işlenmesi hem anayasal olarak hem de AİHS çerçevesinde mümkündür. AYM ve AİHM kararlarında görüldüğü üzere önleme, koruma ve istihbarat faaliyetleri yasaklanmamış ancak bazı sınırlamalar çizilmiştir. Bu sınırlamalardan en önemlisi ilgili kurumların kanunlarında bu faaliyetlerin yasal dayanaklarının olup olmadığıdır. Eğer yasal dayanağı var ise bu durumda kişisel verilerin işlenmesi hukuka uygun hale gelmektedir.

AİHM'ne göre önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetlerin sahip olması gereken bazı koşullar vardır. *Kesinlikle gerekli olması, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olma, söz konusu müdahalenin yasaya dayanarak yapılması ve yasanın yeterli güvenceye sahip olması, ölçülü olma* kriterleri bulunmaktadır.

Bütün bunlara rağmen Dülger'e göre mevcut kanunda istisnaların çok sayıda olması, kamu kurum ve kuruluşlarının ve özellikle kolluk kuvvetleri ile istihbarat örgütünün faaliyetlerinin tamamıyla kanun kapsamı dışına çıkarılmış olması kişisel verilerin korunmasının ruhuna aykırı olmaktadır. Kolluk ve istihbarat faaliyetlerine yönelik iç ve dış denetimin bulunmaması ve ülkemizde hesap verme kültürünün olmaması bu konuda ortaya çıkacak problemleri daha da derinleştirmeye müsaittir⁴³.

Kişisel verilerin korunması hakkının devletin önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetleri sonucunda zarar görmesi mümkündür. Devlet yapısı gereği suçların önlenmesi amacıyla bazı faaliyetler yürütmektedir. Bu faaliyetlerin kişi haklarını ihlal etmesi de mümkündür. Bu bakımdan yasal düzenlemelerin temel hakları korumak için elverişli olması gerekmektedir. Eğer yasal düzenlemeler kişi haklarını elverişli bir biçimde koruyacak şekilde düzenlenmiş ise devletin bu faaliyetlerini yürütme hakkının kısıtlanması mümkün değildir. Burada güvenlik ile özgürlük dengesinin sağlandığı bir yapı oluşturulması amaçlanmaktadır. Önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetlerin bu ilkelere uygun olarak yapılması halinde önüne geçilemeyeceği ve çeşitli istisnalardan da yararlanabileceği kabul edilmelidir.

⁴³ DÜLGER, s. 162.

KAYNAKÇA

AKGÜL, Aydın, *Danıştay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması*, Beta Yayınları, İstanbul 2014.

AKILLIOĞLU, Tekin, "İdari Usul ve Kişisel Verilerin Korunması", www.idare.gen.tr/akkillioglu-idariusul.html(11 Ağustos 2004). E.T: 05.05.2019.

ATAK, Songül, "Avrupa Konseyi'nin Kişisel Veriler Açısından Sağladığı Temel Güvenceler", *TBB Dergisi*, s. 87, 2010, ss. 90-120.

AYDIN, Ahmet Hamdi, "Suç Önlemenin Önemi ve Etkisi", *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16 (Özel Sayı I): 82-84, 2014.

BAŞALP, Nilgün, *Kişisel Verilerin Korunması ve Saklanması*, Yetkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara, 2004.

BAŞALP, Nilgün, "Avrupa Birliği Veri Koruması Genel Regülasyonunun Temel Yenilikleri", *MÜHF- HAD*, c.21, s.1. ss. 77-105.

DOĞAN, Derya, , "Kişisel Verilerin Korunmasında Veri Madenciliği Etkisi: Online Mahremiyetin Sonunda mıyız?", https://www.academia.edu/7264379/Ki%C5%9Fisel_Verilerin_Korunmas%C4%B1nda_Veri_Madencili%C4%9Fi_Etkisi_Online_Mahremiyetin_Sonunda_m%C4%B1y%C4%B1z. E.T: 18.05.2019.

DÜLGER, Murat Volkan, "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Türk Ceza Kanunu Bağlamında Kişisel Verilerin Ceza Normlarıyla Korunması", *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3 (2), Güz 2016, ss. 101-167.

GÜL, İbrahim/ **ALAGÖZ**, İsmail, *Kişisel Verilerin Korunmasına Yönelik İhlaller Ve Uluslararası Düzenlemeler*, Yargı Yayınları, Ocak 2016, Ankara.

HENKOĞLU, Tülay, "Kişisel Verileriniz Ne Kadar Güvende? Bilgi Güvenliği Kapsamında Bir Değerlendirme", *Arşiv Dünyası Dergisi*, Sayı: 17-18, Sayfa: 46-56 İstanbul, İlkbahar-Kış 2017.

KAYA, Cemil, "Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi Ekseninde Hassas (Kişisel) Veriler ve İşlenmesi", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, c. LXIX, s. 1-2, ss. 317-334, y. 2011.

KILINÇ, Doğan, "Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 61 (3) 2012:1089-1169.

KÜZECİ, Elif, *Kişisel Verilerin Korunması*, Turhan Kitabevi, 2. Bası, Ankara 2018.

OĞUZ, Habip, "Elektronik Ortamda Kişisel Verilerin Korunması, Bazı Ülke Uygulamaları Ve Ülkemizdeki Durum", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, yıl. 2013, c. 0, s. 3. ss.1-38.

ÖĞÜT, Sertaç, “Veri Madenciliği Kavramı ve Gelişim Süreci”, <http://sertacogut.com/blog/?cat=2>. E.T: 18.05.2019.

POLAT, Ahmet, *Suç Önleme*, Legal Yayınevi, 1. Baskı, Ağustos 2014.

SEYHAN, Kazım/ **ERYILMAZ**, Bedri, “Gelişmiş Ülkeler ve Türkiye Uygulamasında Suç Önleme Stratejileri”, *Liberal Düşünce Dergisi*, Bahar 2004, ss. 5-34.

ŞİMŞEK, Oğuz, *Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, Beta Yayınları, 1. Baskı, Şubat 2008.

UYAR, Lema, *Birleşmiş Milletler 'de İnsan Hakları Yorumları*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, Eylül 2016.

İNTERNET KAYNAKLARI

<https://kisiselveri.com/9546ec-turkce>. E.T: 30.04.2019.

<https://www.mit.gov.tr/tarihce/giris.html>. E.T: 01.05.2019.

<https://rm.coe.int/168062dfd4>. E.T: 02.05.2019. Committee Of Ministers Explanatory Memorandum to Recommendation No. R (87) 15 of the Committee of Ministers to member states regulating the use of personal data in the police sector. E.T: 20.05.2019.

<https://www.tbid.org.tr/blog-tr/avrupa-genel-veri-koruma-yonetmeli-gdpr-yururluluge-girdi/>. E.T: 05.05.2019.

<http://www.tdk.gov.tr>. E.T: 01.05.2019.

<https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss117.pdf>. E.T: 30.04.2019.